



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 548/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **ORIMEX s. r. o.**, Páľovská 400, Žaškov, IČO 36 442 968, zastúpenej advokátom Mgr. Michalom Kurnotom, Páľovská 400/5, Žaškov, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 26Up/445/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 26Up/445/2022 spočívajúcim v neodmietnutí podaného proti platobnému rozkazu z 9. mája 2022, ako aj v následnom postúpení veci Okresnému súdu Bratislava II. Navrhuje zrušiť postúpenie veci a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Napokon žiada priznanie finančného zadosťučinenia 4 845,23 eur a priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka podala na okresnom súde v súlade so zákonom č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) návrh na vydanie platobného rozkazu, v ktorom urobila vyhlásenie podľa § 3 ods. 5 zákona o upomínacom konaní (ak je žalobca platiteľom dane z pridanej hodnoty, v návrhu môže vyhlásiť, že údaje o uplatňovanom nároku voči žalovanému uviedol v kontrolnom výkaze podľa osobitného predpisu).

3. Okresný súd vydal platobný rozkaz v súlade so sťažovateľkiným návrhom. Žalovaná podala proti platobnému rozkazu odpor, v ktorom neuviedla, či faktúry sťažovateľky týkajúce sa uplatneného nároku uviedla vo svojom kontrolnom výkaze tak, ako to vyžaduje § 11 ods. 4 zákona o upomínacom konaní. Vecne namietala, že sťažovateľka ako prepravca nevykonala všetky prepravy, na ktoré sa v zmysle uzavretých zmlúv zaviazala, preto sú faktúry vystavené bez právneho dôvodu.

4. Okresný súd následne odpor žalovanej podľa § 14 ods. 1 zákona o upomínacom konaní doručil sťažovateľke s výzvou, aby sa k nemu vyjadrila a navrhla pokračovanie v súdnom konaní. Sťažovateľka vo vyjadrení upozornila na to, že žalovaná v rozpore s § 11 ods. 4 zákona o upomínacom konaní v odpore neuviedla, či faktúry, ktoré sa týkajú uplatneného nároku, uviedla vo svojom kontrolnom výkaze podľa predpisov o dani z pridanej hodnoty. Okresný súd potom podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní postúpil vec Okresnému súdu Bratislava II, o čom sťažovateľku upovedomil 8. júla 2022.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa sťažovateľky okresný súd svojím postupom hrubo narušil rovnosť strán sporu, keď napriek zjavnému a polemiku nepripúšťajúcemu zákonnému ustanoveniu o bezpodmienečnej povinnosti súdu odmietnuť podaný odpor ako vecne neodôvodnený [§ 11 ods. 4 *in fine* v spojení s § 12 ods. 1 písm. d) zákona o upomínacom konaní] podaný odpor neodmietol. V rozpore so zákonom „zachránil“ žalovanú pred vznikom exekučného titulu. Tá nesplnila svoje procesné povinnosti v rozsahu, ako bola podľa zákona povinná, a napriek tomu okresný súd konal, ako keby žalovaná tieto povinnosti splnila. Poškodil tak sťažovateľku, ktorá všetky svoje procesné povinnosti naozaj a dôkladne splnila. Okresný súd svojím postupom vlastne núti sťažovateľku, aby v rovnakej veci viedla nové súdne konanie. Teda, aby pred iným súdom opätovne preukazovala svoj nárok, ktorý z procesného hľadiska dostatočne preukázala pred okresným súdom a proti ktorému sa žalovaná z procesného hľadiska nebránila tak, ako to požaduje zákon.

6. Sťažovateľka poukazuje na nález č. k. II. ÚS 442/2021 z 3. februára 2022, v ktorom ústavný súd posudzoval prípad, keď jedna zo strán sporu v konaní na súde podala odvolanie bez elektronického podpisu (t. j. podala elektronické podanie bez autorizácie podľa osobitného predpisu). Ústavný súd postup odvolacieho súdu, ktorý „zabezpečil“ výzvu na doplnenie tohto podania, považoval s odkazom na ustanovenie 125 ods. 2 Civilného sporového poriadku za nezákonný a ústavnej sťažnosti vyhovel. Hoci nejde o úplne totožnú vec, východiská pre jej posúdenie sú v obidvoch prípadoch rovnaké.

7. Vo zvyšnej časti odôvodnenia ústavnej sťažnosti sa sťažovateľka sústreďuje na objasnenie účelu povinnosti odporcu proti platobnému rozkazu uviesť, či faktúru, ktorá sa týka uplatneného nároku, uviedol vo svojom kontrolnom výkaze podľa predpisov o dani z pridanej hodnoty.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd), ktorého zmyslom je, že ústavný súd môže konať

o namietanom porušení sťažovateľových práv a meritórne (vecne) sa zaoberať podanou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

9. Zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj legislatívnej konštrukcie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013), podľa ktorého ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd.

10. Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

11. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka nesúhlasí s postupom okresného súdu, ktorý neodmietol odpor žalovanej neobsahujúci zákonom predpísané náležitosti (a v dôsledku toho *ex lege* považovaný za vecne neodôvodnený) a postúpil vec príslušnému súdu, čím zasiahol do práv sťažovateľky.

12. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c/a Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne I. ÚS 79/2015).

13. Zo zákona o upomínacom konaní vyplýva, že upomínacie konanie je alternatívnym spôsobom riešenia sporov vzniknutých pri uplatňovaní peňažných nárokov, ktorého využitie však za ustanovených podmienok neznamená, že sťažovateľ nemá možnosť ďalším zákonom upraveným spôsobom domáhať sa svojho práva pred všeobecnými súdmi. Naopak, z upovedomenia okresného súdu z 8. júla 2022 vyplýva, že konanie, v ktorom sa sťažovateľka domáha od žalovanej zaplatenia sumy 24 226,16 eur s príslušenstvom, bude pokračovať v konaní pred všeobecnými súdmi. Nemožno sa preto stotožniť s kritikou sťažovateľky, podľa ktorej jej okresný súd „zabránil...

v získaní exekučného titulu“ a ju „svojím postupom obral... o právo domáhať sa uspokojenia svojho nároku v exekúcii“.

14. Námiety sťažovateľky vzťahujúce sa na neodmietnutie odporu a následné postúpenie veci Okresnému súdu Bratislava II by sa teda mohli stať predmetom meritórneho prieskumu ústavného súdu len v prípade, ak by vyvolávali u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky vzťahujúce sa na výsledok súdneho konania, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom. Prioritnou úlohou ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je poskytovať ochranu účelu zákona o upomínacom konaní, ale základným právam sťažovateľky. Oddialenie nastolenia stavu právnej istoty o predmete sporu v dôsledku pochybenia, ktoré sťažovateľka okresnému súdu vyčíta, teda môže mať za následok rozpor s účelom inštitútu upomínacieho konania. Miera jeho zásahu do sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je však priamo determinovaná faktom, že konanie o ňou uplatnenom nároku ďalej prebieha a neodmietnutie odporu proti platobnému rozkazu s následným postúpením veci príslušnému súdu nijako nepredznamenáva definitívny výsledok rozsúdenia sporu. Inak povedané, rozpor postupu okresného súdu s účelom zákona o upomínacom konaní automaticky neznamená porušenie základných práv sťažovateľky.

15. Vo vzťahu k argumentácii odkazujúcej na nález č. k. II. ÚS 442/2021 z 3. februára 2022 ústavný súd podotýka, že hoci formálno-procesne išlo o situáciu pripodobniteľnú sťažovateľkinej kauze, predsa zásadným rozdielom bol v skoršej veci zistený fakt absencie náležitého podpisu na odvolaní. Nejde iba o rýdzo formálnu náležitosť podania. Jej pozadím je totiž autenticita uskutočneného podania, čiže záver o tom, či skutočne ide o podanie osoby, ktorá je v ňom ako podávateľ (autor) formálne označená a či obsah podania vyjadruje vôľu práve tejto osoby. V sťažovateľkinej veci náležitosť takejto povahy v podanom odpore neabsentovala. Chýbajúca náležitosť podľa § 11 ods. 4 zákona o upomínacom konaní má predsa len nižšiu relevanciu, pretože aj keby ju žalovaná do svojho odporu uviedla, ešte to neznamená, že sa kvôli zahrnutiu sporných faktúr do kontrolného výkazu pre daňové účely dostane v civilnom spore do bezvýhodiskovej dôkaznej núdze ústiacej do nevyhnutného vyhovenia žalobe sťažovateľky. Naznačuje to i dikcia § 11 ods. 4 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého ak žalovaný faktúru v kontrolnom výkaze uviedol, na odôvodnenie odporu musí uviesť také skutočnosti, ktoré závažným spôsobom spochybňujú žalobcom uplatnený nárok, a svoje tvrdenia musí v lehote na podanie odporu osvedčiť listinnými dôkazmi, na ktoré sa odvoláva. Samotný zákon o upomínacom konaní teda predpokladá, že rozpor medzi tvrdeniami žalovanej prednesenými pri správe daní a v jej civilnom spore ešte nemusí nutne vyústiť do záveru o hmotnoprávnej nedôvodnosti jej obrany.

16. Argumentácia odkázaným nálezom preto podľa názoru ústavného súdu nie je spôsobilá viesť k záveru o prípustnosti ústavnej sťažnosti. Naopak, ústavný súd odkazuje na iné svoje rozhodnutie, a to uznesenie č. k. IV. ÚS 74/2022-21 z 15. februára 2022, ktorým bola odmietnutá ako neprípustná ústavná sťažnosť podaná proti neodmietnutiu odporu proti platobnému rozkazu vydanému v upomínacom konaní. K odmietnutiu odporu malo podľa sťažovateľa dôjsť kvôli nepreukázaniu splnomocnenia právnomu zástupcovi zastupovať v tejto veci za odporujúceho žalovaného. Okolnosti rekapitulovanej veci sú skutkovému a právnomu pozadiu sťažovateľkinej veci podstatne bližšie, než je to v prípade nálezu č. k. II. ÚS 442/2021.

17. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka má na ochranu svojich práv k dispozícii účinné právne prostriedky, o ktorých sú oprávnené a povinné rozhodnúť všeobecné súdy. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní v tejto časti ústavnú sťažnosť uplatnením zásady *rationae temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo význam rozhodovať o ďalších návrhu sťažovateľky prednesených v sťažnostnom petite (vrátenie veci na ďalšie konanie, finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu